

Tisztelt Professzor Úr, Kedves Karcsi! Isten éltesen erőben, munkakedvben, egészségben és tudományos ambícióid megvalósításában sokáig!

NYOMÁRKAY ISTVÁN

Vörös Ottó 70 éves*

Ha ünnepeltünk megszólítására a köztünk lévő viszony alapján keresném a megfelelő szavakat, akkor a semleges, hivatalos – de az alkalomhoz képest inkább rideg *Kedves Kolléga!*, a személyesebb *Kedves Ottó!* mellett (vagy inkább helyett) az utóbbi években leggyakoribb találkozási módjainkra utalva a *Kedves Opponentársam!* lenne. – Tehát kedves Opponentársam!

Az erre a funkcióra való utalás egyúttal annak az empátiának a megjelenése is, amellyel különböző okokból a határon túli magyarok és nyelvhasználatuk iránt viseltetünk, és nyilván ettől nem függetlenül ilyen témájú doktori dolgozatok „kérelhetetlen” elbírálói lettünk.

Hogy az elején kezdjük az életrajzi adatokat, Vörös Ottó az Őrségben, Nagyrákoson született 1942 decemberében. Innen hozta magával a föld, a természet szeretetét és az őrimagyaródsi dédszülőkhöz visszanyúló és mostanáig meglevő vonzódását a méhészkedés iránt. Körömdi gimnáziumi tanulmányai során alakult ki elköteleződése a tanári pálya iránt. A pécsi Tanárképző Főiskola magyar–történelem–oroszlakának elvégzése után az ELTE magyar szakát is elvégezte. Időközben a szűkebb pátria hazavonzotta: egykori gimnáziumában kezdett tanítani.

Vannak az életben szerencsés együttállások: Vörös Ottó körömdi tanársága és a Vas megye földrajzi nevei munkálatainak elindulása feltétlenül ilyen volt. A körömdi és a szentgotthárdi járás így talált gazdára a közzététel során – és lett alapja a bölcsészdoktori disszertációjának, amelyet 1974-ben védett meg az ELTE-n. Ez az év a gimnáziumi tanárság végét is jelentette pályáján: ettől kezdve nyugdíjazásáig a Szombathelyi Tanárképző Főiskola, illetőleg utódintézményei oktatója volt. 1979-től megszakításokkal határon túli egyetemeken magyar szakos hallgatóinak oktatójaként látjuk: Maribor, Pozsony, Nyitra, majd Komárom jelentik pályájának az állomásait.

Tanár a felsőoktatási intézményekben kutatás nélkül elképzelhetetlen – és ez nemcsak a felsőoktatás igényéből fakad, hanem – sőt mindenekelőtt – az oktatói személyiségnek elválaszthatatlan tulajdonsága. Vörös Ottó esetében a szülőföld szeretete és a szűkebb pátria: az Őrség helyneveinek vizsgálata ilyen módon függ szorosan össze. Publikációinak sora mutatja ezt: a növényneveket tartalmazó földrajzi nevek a táj korábbi és mai élővilágáról tudósítanak. Vallatóra fogta a történelmi Őrség földrajzi neveit abban a tekintetben, hogy milyen adalékokkal szolgálhatnak a művelődés történetéhez.

Vörös Ottó azonban máshonnan is meghallotta a hívó szót: 1979-től 1981-ig a Maribori Egyetem Pedagógiai Karán, 1986-tól 1991-ig a Nyitrai Egyetem Pedagógiai Karán, 1997-től 2005-ig a Pozsonyi Comenius Egyetemen, utána pedig 2010-ig Révkomáromban a Selye János Egyetemen tanította a muravidéki, majd a felvidéki magyar egyetemistákat. A pedagógiai munka kutatói érdeklődési körének kitágulását is eredményezte. Ilyen összefüg-

* Elhangzott a Nyelvtudományi Társaság 2013. március 12-i ülésén.

gésben foglalkoztatták az anyanyelv, a nyelvművelés kérdései, a kétnyelvű oktatás, tankönyvek, a népi kétnyelvűség, a kultúrákötésesség jelenségei, a nyelvtörvények működése, hatásai, az anyanyelv és identitástudat összefüggései.

Vörös Ottó életpályája, kutatási területei a föl-föl dobott kő motívumát juttatja eszembe. A dialektológus megmutatkozott felvidéki éveit is, amikor a Zoboralja nyelvjárásainak idegen szavait vizsgálta. Hazatérve pedig a szűkebb pátria nyelvi, művelődéstörténeti témái kerültek ismét előtérbe. Ennek köszönhető egy forráskiadványnak, Nemes-Népi Zakál György „Az Eörség leírása...” című munkájának bevezető tanulmánnyal való kiadása (Szombathely, 1985), majd egy nyelvemlék, a Körömdi Kódex bevezetővel ellátott betűhű kiadása (Körömd, 1996). Kutatómunkájának csúcsát az 1995-ben megvédett kandidátusi értekezésével érte el. A „Vízrajzi köznevek szóföldrajzi és jelentéstani vizsgálatá”-val (MNYTK. 211., 1999) ugyancsak Vas megyei nyelvi anyag feldolgozását és térképekre vitelet végezte el. Az elmúlt évben ismét a kontaktológiai vizsgálatokhoz tért vissza a határon túli magyarok nyelvhasználatát bemutató monográfia-sorozat legutóbbi kötetének (SZÉPFALUSI ISTVÁN – VÖRÖS OTTÓ – BEREKSZÁSZI ANIKÓ – KONTRA MIKLÓS, A magyar nyelv Ausztriában és Szlovéniában. Gondolat Kiadó – Imre Samu Nyelvi Intézet – Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Bp.–Alsóőr–Lendva, 2012) szlovéniai részével.

Vörös Ottó jelentős szerepet vállalt magára a határainkon túli magyarság azonosság tudatának őrzésében is, nemkülönben a hazai anyanyelvi társszervezetek, nemzetközi társaságok közötti szakmai kapcsolatok ápolásában. Munkája elismeréseként az oktatási minisztertől Kiváló Munkáért kitüntetés, 1988-ban a Magyar Nyelvtudományi Társaságtól Csűry-emlékérm, 2002-ben Vas Megye Önkormányzatától Pável Ágoston-emlékérm, 2009-ben a Savaria Egyetemi Központtól Berzsényi-emlékérm kapott.

Kedves Ottó! Szívöböl gratulálok 70. születésnapod alkalmából azzal az óhajjal, hogy még jó néhányszor lehessünk opponensként, bizottsági tagként elindító tehetséges fiataloknak kutatói pályájukon. Jó egészséget, további töretlen alkotókedvet kívánok Neked a magam és a Nyelvtudományi Társaság nevében.

ZELLIGER ERZSÉBET

Csúcs Sándor 70 éves*

A Magyar Nyelvtudományi Társaság Finnugor Szakosztályának ülését ezúttal nem az elnök nyitja meg, nem ő ad szót az előadónak, hanem – legalábbis az elején – hallgatásra kényszerül. Ennek az az oka, hogy a Finnugor Szakosztály elnökét, Csúcs Sándort köszöntjük abból az alkalomból, hogy néhány napja betöltötte 70. életévét.

Egy ilyen kerek évforduló alkalmat ad arra, hogy áttekintsük a jubiláns életpályáját. 1943. április 7-én született Szegeden, nem sokkal később családjával együtt Budapestre költözött. Itt végezte az iskoláit. Egyetemi tanulmányait 1967-ben fejezte be az ELTE bölcsészkarán, magyar–oros–finnugor szakon szerzett diplomát. Annak a nagy generációnak a tagja, akik Kiss Jenőt és Jászó Annát követve az elsők között vehették fel hivatalosan is a finnugor C szakot. Diáktársai között volt Szij Enikő, Korenchy Éva, Honti László, Zaicz Gá-

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2013. április 9-i ülésén.